

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Komisijos komunikato Europos Parlamentui ir Tarybai dėl Europos žemės ūkio našumo ir tvarumo inovacijų partnerystės

(COM(2012) 79 final)

(2013/C 44/21)

Pranešėjas **Franco CHIRIACO**

Europos Komisija, vadovaudamasi Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 304 straipsniu, 2012 m. vasario 29 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl

Komisijos komunikato Europos Parlamentui ir Tarybai dėl Europos žemės ūkio našumo ir tvarumo inovacijų partnerystės

COM(2012) 79 final.

Žemės ūkio, kaimo plėtros ir aplinkos skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto parengiamąjį darbą šiuo klausimu, 2012 m. lapkričio 22 d. priėmė savo nuomonę.

485-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2012 m. gruodžio 12–13 d. (gruodžio 12 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 125 nariams balsavus už ir 2 – susilaikius.

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1 EESRK mano, kad Europos Sąjungai būtina ir toliau užtikrinti tinkamo lygio valstybės veiksmus skatinant inovacijas žemės ūkyje. EESRK nuomone, tuo tikslu būtina užtikrinti geresnį mokslinių tyrimų politikos (siaurąja prasme) ir žemės ūkio politikos inovacijų srityje koordinavimą, ypač daug dėmesio skiriant BŽŪP lėšomis finansuojamai politikai. Be to, EESRK mano, kad diskusija apie Europos žemės ūkio našumo ir tvarumo inovacijų partnerystę suteiktų galimybę prisidėti ir prie bendros žemės ūkio politikos reformos po 2013 m. proceso.

1.2 EESRK prašo Europos žemės ūkio našumo ir tvarumo inovacijų partnerystę grindžiamoje strategijoje tinkamą dėmesį skirti Europos perdirbimo pramonės sektoriaus stiprinimui ir konsolidacijai. Tik tinkamai integruojant įvairias maisto tiekimo grandinės grandis iš tiesų bus galima užtikrinti Europos žemės ūkio pasiūlos augimą ir tinkamą Europos pirminių produktų propagavimą bei garantuotą patekimą į rinką.

1.3 EESRK nuomone, būtina skatinti aptarti Komisijos siūlomą rodiklį, kad Europos žemės ūkio našumo ir tvarumo inovacijų partnerystės veiksmų rezultatai būtų įvertinti tvarumo požiūriu. EESRK pripažįsta lemiamą tinkamo lygmens dirvožemio funkcionalumo indėlį į tvarumą, vis dėlto iš tiesų mano, kad reikia nepamiršti ir kitų produktyvumo rodiklių, kurie padėtų įvertinti galimą tam tikros žemdirbystės praktikos indėlį būtent į gamtos išteklių išsaugojimą.

1.4 EESRK manymu, įgyvendinant Europos žemės ūkio našumo ir tvarumo inovacijų partnerystę, būtina atsižvelgti ir į paramą organizacinių inovacijų įgyvendinimui siekiant optimizuoti nacionalinių ir ES maisto tiekimo grandinių subjektų ryšį. Pakankamas finansinis žemės ūkio subjektų pajėgumas, žemės

ūkio ir maisto produktų tiekimo grandinių veikimo gerinimas, žemės ūkio subjektų įtakos rinkoje atkūrimas ir vienodesnis vertės paskirstymas maisto produktų tiekimo grandinės subjektams iš tiesų yra esminiai tikslai, kurių reikia siekti, be kita ko, tam, kad daugelyje Europos kaimo vietovių neišnyktų žemdirbystė.

1.5 EESRK prašo Komisijos užtikrinti tinkamą žemės ūkio ekonominės, socialinės ir institucinės partnerystės atstovų dalyvavimą ir įsitraukimą į Europos žemės ūkio našumo ir tvarumo inovacijų partnerystės valdymą siekiant didžiausio galimo būsimos veiklos efektyvumo ir rezultatyvumo.

1.6 EESRK mano, kad Europos žemės ūkio našumo ir tvarumo inovacijų partnerystė turės teigiamą poveikį tikrai tuo atveju, jeigu veiklos grupės iš tiesų galės tapti subjektais, gebančiais pradėti vystymosi procesus, kuriais būtų siekiama pamatuojamų tikslų, o ne naujomis partnerių grupėmis, siekiančiomis tiesiog gauti valstybinį finansavimą. Be to, EESRK sutinka su Europos Komisijos suformuluotu pasiūlymu užtikrinti tinkamą įvairių Europos žemės ūkio našumo ir tvarumo inovacijų partnerystės grupių veiklos koordinavimą ir sukurti Europos inovacijų partnerysčių (EIP) tinklą pasinaudojant kaimo plėtros tinklu.

1.7 EESRK manymu, Europos žemės ūkio našumo ir tvarumo inovacijų partnerystės iniciatyva daug prisideda prie inovacijų žemės ūkyje, jungdama subjektus į tinklą ir kurdama sąsajas tarp inovacijų kūrimo ir pritaikymo vietų. EESRK mano, kad toks požiūris turi padėti atsirasti tarpiniams subjektams, kurie taptų jungtimi tarp inovacijų srityje dirbančių įvairių subjektų. EESRK nuomone, Europos žemės ūkio našumo ir tvarumo inovacijų partnerystės poveikis iš tiesų priklauso nuo

to, kaip aktyviai dirbs *inovacijų brokeriai*, gebantys kurti ir stiprinti daugybės įvairių subjektų bendradarbiavimą inovacijų srityje.

1.8 EESRK mano, kad visų pirma reikėtų integruoti EIP veiklos grupių iniciatyvas ir veiksmus tokiose srityse kaip kartų atsinaujinimas, techninė pagalba, mokymas, visų pirma jaunų ūkininkų, parama struktūrinėms investicijoms, žemės ūkio produkcijos populiarinimas ir geresnis panaudojimas, naujų galimybių realizuoti rinkoje (pvz., trumpųjų grandinių) kūrimas ir įmonės pajamų diversifikavimas pirmenybės tvarka pasinaudojant prieiga prie kaimo plėtros programų lėšų.

1.9 EESRK prašo aktyviai taikyti specialias priemones, kurios padėtų užtikrinti Europos žemės ūkio našumo ir tvarumo inovacijų partnerystės ir kitų EIP iniciatyvų – žaliavų bei vandens srityse – koordinavimą ir sinergiją.

2. Europos inovacijų partnerystės (EIP) iniciatyvos

2.1 Komunikate Strategijos „Europa 2020“ pavyzdinė iniciatyva „Inovacijų sąjunga“ Europos Komisija siūlo Europos inovacijų partnerystės (EIP) iniciatyvas⁽¹⁾. Komisija mano, kad EIP iniciatyvos turės padėti spręsti įvairias visuomenei labai svarbias problemas, įskaitant sveikų ar aukštos kokybės maisto produktų prieinamumo, pasiekiamo taikant tvarius gamybos metodus, problemą.

2.2 Iki šiol Europos Komisija skatino pirmąją bandomąją partnerystę vyresnių žmonių aktyvumo ir sveikatos srityje⁽²⁾. Kartu buvo pateikti trys partnerystės pasiūlymai:

— žaliavų srityje⁽³⁾;

— žemės ūkio našumo ir tvarumo srityje⁽⁴⁾;

— vandens srityje⁽⁵⁾.

2.3 EESRK jau parodė susidomėjimą Europos masto partneryste. Tačiau jis priminė, kad šioje srityje jau taikoma daug

⁽¹⁾ COM(2010) 546 final – Komisijos komunikatas „Strategijos „Europa 2020“ pavyzdinė iniciatyva „Inovacijų sąjunga“.

⁽²⁾ COM(2012) 83 final – Komisijos komunikatas „Europos inovacijų partnerystės vyresnių žmonių aktyvumo ir sveikatos srityje strateginio įgyvendinimo plano pažanga“.

⁽³⁾ COM(2012) 82 final – Komisijos komunikatas „Prieinamos žaliavos Europos ateities gerovei užtikrinti. Pasiūlymas dėl Europos inovacijų partnerystės žaliavų srityje“.

⁽⁴⁾ COM(2012) 79 final – Komisijos komunikatas Europos Parlamentui ir Tarybai dėl Europos žemės ūkio našumo ir tvarumo inovacijų partnerystės.

⁽⁵⁾ COM(2012) 216 final – Komisijos komunikatas „Vandens srities Europos inovacijų partnerystė“.

bendrų priemonių ir procedūrų. Iš tiesų EESRK nurodė, kad įgyvendinant pradėtas iniciatyvas būtina atsižvelgti į sukauptą patirtį. EESRK manymu, visas Komisijos ir kitų suinteresuotųjų šalių iki šiol atliktas darbas turi būti pripažintas, konsoliduotas ir naudojamas naujoms iniciatyvoms rengti. Todėl EESRK rekomendavo suderinti siūlomas naujas priemones ir instrumentus su jau vykstančiais procesais, vengti papildomos sumaišties ir dubliavimosi, taip pat užtikrinti būtiną tęstinumą, teisinį tikrumą ir stabilumą⁽⁶⁾. Galiausiai EESRK prašė užtikrinti, kad įgyvendinant Europos inovacijų partnerystės iniciatyvas būtų laikomasi savanoriško dalyvavimo, kintamosios geometrijos, skaidrumo principų ir taikoma aiški valdymo forma, kurią būtų lengva administruoti⁽⁷⁾.

3. Svarbiausios Komisijos komunikato nuostatos

3.1 Įgyvendindama iniciatyvą „Inovacijų sąjunga“, Europos Komisija pristatė komunikatą dėl naujos Europos žemės ūkio našumo ir tvarumo inovacijų partnerystės.

3.2 Europos žemės ūkio našumo ir tvarumo inovacijų partnerystei Europos Komisija priskiria du tikslus:

— **skatinti žemės ūkio sektoriaus produktyvumą ir veiksmingumą**, iki 2020 m. kardinaliai pakeičiant neseniai pasireiškusią našumo mažėjimo tendenciją;

— **užtikrinti žemės ūkio tvarumą**, iki 2020 m. pasiekiant tinkamo lygmens dirvožemio funkcionalumo lygį.

Dirbant šia linkme EIP turi padėti veiksmingai užtikrinti, viena vertus, pažangiausių mokslinių tyrimų ir technologijų ir, kita vertus, suinteresuotųjų subjektų, įskaitant ūkininkus, įmones, pramonę, konsultantus ir NVO, sąsają.

4. Bendrosios pastabos

4.1 EESRK remia Komisijos siekį skelbti Europos inovacijų partnerystės iniciatyvas (EIP). EESRK ypač pritaria Komisijos pasirinkimui specialią EIP iniciatyvą skirti žemės ūkio našumo ir tvarumo temai. EESRK manymu, ši iniciatyva iš tiesų gali suteikti gerą progą paskatinti ir maisto tiekimo grandinės subjektus apsvarstyti bei suformuluoti Europos žemės ūkio vystymosi iki 2050 m. pirmenybinius strateginius tikslus. Turėdamas tai omenyje, EESRK ragina Komisiją atsižvelgti į jo ankstesnėse nuomonėse suformuluotus pasiūlymus⁽⁸⁾.

⁽⁶⁾ EESRK nuomonė dėl Inovacijų sąjungos (OL C 132, 2011 5 3, p. 39, 3.5 punktas).

⁽⁷⁾ EESRK nuomonė dėl Inovacijų sąjungos (OL C 132, 2011 5 3, p. 39, 4.4 punktas).

⁽⁸⁾ EESRK nuomonė dėl Europos jaunųjų ūkininkų ateities (OL C 376, 2011 12 22, p. 19–24, 3.5 punktas) ir nuomonė dėl Moterų vaidmens žemės ūkyje ir kaimo vietovėse (OL C 299, 2012 10 4, p. 29–33).

4.2 EESRK mano, kad vienas pagrindinių žemės ūkio ateities uždavinių – sukurti gamybos paradigmą, kuri padėtų žemės ūkio produkciją suderinti su aplinkosauga ir tvarumo siekiu. Šio tikslo siekti sudėtinga dėl tam tikrų dabartinių maisto tiekimo sektoriaus raidos tendencijų pasaulyje. Žemės ūkio produktų kainų svyravimas, žemės ūkio sektoriaus sufinansinimas, didėjantis žemės ūkio produktų naudojimas energetikos tikslams ir pasaulinės ekonomikos krizės padariniai yra rimtos kliūtys, trukdančios kurti naujus našesnius ir tvaresnius ūkininkavimo metodus. Todėl EESRK, pabrėždamas mokslinių tyrimų ir inovacijų reikšmę, laikosi nuomonės, kad Europos žemės ūkio našumo ir tvarumo inovacijų partnerystė gali labai padėti spręsti šį esminį Europos žemės ūkio ateities uždavinį.

4.3 EESRK pažymi, kad konkurencingumo rezultatams visoje Europos maisto tiekimo sistemoje lemiamą įtaką daro pramoninio perdirbimo ir maisto produktų prekybos sektoriai. Todėl EESRK ragina Komisiją nenuvertinti žemės ūkio žaliavų importo poveikio Europos maisto tiekimo grandinės ekonominiams rezultatams. Atsižvelgiant į tai, Europos žemės ūkio našumo ir tvarumo inovacijų partnerystė grindžiamoje strategijoje turi būti skiriama pakankamai dėmesio Europos perdirbimo pramonės sektoriaus stiprinimui ir konsolidacijai. Tikrai tinkamai integruojant įvairias maisto tiekimo grandinės grandis iš tiesų bus galima užtikrinti Europos žemės ūkio pasiūlos augimą ir tinkamą Europoje gaminamų pirminių produktų gerinimą bei garantuotą patekimą į rinką.

4.4 EESRK nurodo, kad Komisija savo komunikate nesūlo jokios žemės ūkio našumo apibrėžties. Svarstant žemės ūkio našumo sąvoką būtina remtis visuotinai pripažinta žemės ūkio produkcijos (angl. *output*) apibrėžtimi. EESRK įvairiose nuomonėse⁽⁹⁾ yra pabrėžęs, kaip svarbu išsaugoti Europos žemės ūkio modelį, ir priminęs, kad Sąjungos gyventojams rūpestį kelia įvairios žemės ūkio funkcijos (maisto produktų ir pluošto gamyba, aplinkos ir kaimo plėtros apsauga, indėlis į kaimo vietovių gyvybingumą, darni teritorinė plėtra, maisto produktų kokybė ir gyvūnų gerovė). Taigi, EESRK manymu, bet kokios pastangos skatinti ir gerinti žemės ūkio našumą turi būti sutelktos į žemės ūkio daugiafunkciškumo didinimą remiant darnią sektoriaus plėtrą ir be dėmesio nepaliekant nė vienos Europos žemės ūkio modelio produkcijos rūšies.

4.5 EESRK nuomone, formuluojant žemės ūkio našumo koncepciją negalima neatsižvelgti ir į įvairių gamybos veiksnių indėlį. Daugelyje žemės ūkio našumo tyrimų išskirtinis dėmesys skiriamas techniniams veiksniams (dirvožemiui, vandeniui, trąšoms, augalų apsaugos produktams, sėkloms), pamirštant pabrėžti esminį žmogiškojo veiksnio indėlį, visų pirma į kokybiškos produkcijos gamybą. Taigi, EESRK mano, kad negalima

žemės ūkio našumo skatinimo ir puoselėjimo strategijos sukurti nesiimant tinkamų veiksnių (profesinio mokymo, saugos srityse) žemdirbio darbo kokybei pagerinti.

4.6 EESRK mano, kad, siekiant įgyvendinti Europos žemės ūkio našumo ir tvarumo inovacijų partnerystę, reikia aptarti tvarumo koncepciją, kad būtų atsižvelgiama ir į Europos žemės ūkio modelio ypatumus ir padėties raidą bei spręstinus uždavinius visame pasaulyje. Vertindamas žemės ūkio ir tvarumo santykį, EESRK visų pirma yra linkęs priminti daugiafunkciškumo indėlį siekiant šio tikslo. Šiuo atžvilgiu EESRK mano, jog būtina pabrėžti, kad daugiafunkciškumas yra žemės ūkio ypatybė, todėl turi būti išlaikytas ir puoselėjamas siekiant paskatinti tvarų žemės ūkio vystymąsi.

4.7 EESRK primena, kad Europos žemės ūkio sektoriuje padaryta didelė pažanga, susijusi su trimis tvaraus vystymosi sudedamosiomis dalimis (ekonomika, socialiniais reikalais ir aplinka). Tačiau EESRK primena, kad tvaraus vystymosi negalima užtikrinti tinkamo dėmesio neskiriant instituciniam tvarumo aspektui. Dėl to EESRK nori pabrėžti, kad būtina Europos žemės ūkio našumo ir tvarumo inovacijų partnerystės veiksmais taip pat skatinti visus žemės ūkio sektoriaus subjektus atitinkamai aktyviai dalyvauti siekiant maksimaliai padidinti Europos žemės ūkio modelio indėlį siekiant tvaraus vystymosi tikslo.

4.8 EESRK pritaria Komisijos pasirinkimui žemės ūkio tvarumo sritį paskelbti vienu iš prioritetinių EIP tikslų. Bet EESRK mano, kad būtina raginti apsvarstyti Komisijos siūlomą rodiklį, pagal kurį būtų vertinamas Europos žemės ūkio našumo ir tvarumo inovacijų partnerystės veiksnių rezultatų tvarumas. EESRK pripažįsta lemiamą tinkamo lygmens dirvožemio funkcionalumo indėlį į tvarumą, vis dėlto iš tiesų jis mano, kad reikia nepamiršti ir kitų produktyvumo rodiklių, kurie padėtų įvertinti galimą tam tikrų žemdirbystės metodų indėlį būtent į gamtos išteklių išsaugojimą.

4.9 EESRK mano, kad taip pat reikia skatinti išsamiai apibūdinti inovacijų žemės ūkyje koncepciją, kad joje būtų aiškiai nurodyti ir apžvelgti Europos žemės ūkio modelio ypatumai. XX a. septintajame–devintajame dešimtmetyje diegiant žaliosios revoliucijos inovacijas žemės ūkio produkcijos kiekis smarkiai padidėjo. Bet šie gamybos rodikliai pagerėjo pakenkiant žemės ūkio aplinkos tvarumui, nes buvo naudojama vis daugiau chemijos produktų (trąšų, herbicidų ir pesticidų) ir mechanizuotam darbui prireikė vis daugiau degalų. EESRK yra įsitikinęs, kad aprūpinimas maistu – tai viena pagrindinių žmogaus teisių, tačiau jis mano, kad žaliaji revoliucija nėra priemonė ateityje spręsti šį gyvybiškai svarbų visuotinį uždavinį. Dėl to žemės ūkio inovacijų procesais turi būti siekiama paremti organišką

⁽⁹⁾ EESRK nuomonė dėl 2013 m. BŽŪP reformos (OL C 354, 2010 12 28, p. 35–42), EESRK nuomonė dėl BŽŪP artėjant 2020 m. (OL C 191, 2012 6 29, p. 116–129), EESRK nuomonė dėl BŽŪP ateities (OL C 132, 2011 5 3, p. 63–70).

sektoriaus vystymosi strategiją, kuri padėtų, efektyviai naudojančią visais gamybos veiksniais (dirvožemiu, vandeniu, darbu ir energija) bei puoselėjant kokybišką gamybą, sustiprinti žemės ūkio daugiafunkciškumą.

4.10 EESRK yra įsitikinęs, kad labai svarbu tobulinti ir ginti Europos žemės ūkio modelį. Iš tiesų reikia pripažinti žemės ūkio daugiafunkciškumą ir kuo geriau pasinaudoti jo galimybėmis užtikrinant tvarų vystymąsi. Taip išplėtus žemės ūkiui priskirtas funkcijas ir uždavinius reikėtų persvarstyti į šių sektorių orientuotas inovacijų strategijas. EESRK nuomone, iš tiesų reikėtų iš naujo apibrėžti veiksmų ribas bei sritis, nepamirštant vis stipresnių jau esamų žemės ūkio sąsajų su kitais gamybos sektoriais. Atsižvelgiant į tai, inovacinių veiksmų strategijose turėtų būti vis mažiau paisoma sektorių rėmų ir vis daugiau vietos skiriama veiklos rūšių visumai, vadinamai bioekonomika.

4.11 EESRK ragina Komisiją nenuvertinti jokių formų inovacijų, kurias galima įgyvendinti žemės ūkio sektoriuje. Dėl to EESRK, nepamiršdamas, kad svarbu užtikrinti tinkamą paramą žemės ūkio procesų inovacijų kūrimui ir sklaidai, ragina daugiau dėmesio skirti inovacijoms, kurias reikėtų įgyvendinti tobulinant prekybos etapus, inovacijoms, susijusioms su naujų įmonių organizavimo formų išbandymu, ir inovacijoms, kuriomis siekiama optimizuoti nacionalinių ir europinių maisto tiekimo grandinių subjektų ryšius.

4.12 Produkcijos inovacijų srityje EESRK primena, kad privatus subjektai skiria vis daugiau dėmesio funkcionaliojo maisto sklaidai ir prekybai. EESRK, nenuvertindamas šių naujo tipo prekių svarbos ekonomikai ir sveikatai, pabrėžia, jog būtina palaikyti produkto inovacijų procesus, kad į juos integruojant privačias iniciatyvas būtų labiau atsižvelgiama į esminę naudą visai bendruomenei.

4.13 EESRK mano, kad Europos žemės ūkio našumo ir tvarumo inovacijų partnerystei Komisija priskyrė labai plačių užmojų tikslus. EESRK nuomone, norint geresnių šios iniciatyvos rezultatų, būtina užtikrinti maksimalią Europos žemės ūkio našumo ir tvarumo inovacijų partnerystės sinergiją su įvairiomis ES politikos sritimis (įmonių, veiksmų klimato labui, tarpsektorine, ekonomine, finansų ir mokesčių, užimtumo ir socialinių reikalų, energetikos ir gamtos išteklių, aplinkos, varto-

tojų ir sveikatos, išorės ryšių ir užsienio reikalų, regionų ir vietos plėtros, mokslo ir technologijų politika). Todėl ypač daug dėmesio reikia skirti EIP iniciatyvos ir bendros žemės ūkio politikos turinio bei priemonių dermei.

4.14 EESRK nuomone, svarbu parodyti, kokį poveikį žemės ūkio sektorių našumo rezultatams gali daryti ES sprendimai prekybos politikos srityje. Pavyzdžiui, sprendimas panaikinti kai kurias pagalbos baltyminių kultūrų augintojams formas nulėmė tai, kad Europos subjektai šiame sektoriuje tapo nebe konkurencingi. EESRK manymu, šis atvejis rodo, kad tam tikruose žemės ūkio sektoriuose našumo didėjimas priklauso ne vien nuo sektoriui skirtų išteklių daugėjimo: jį galima padidinti ir ėmusis veiksmingų komercinių priemonių. Reikia pasakyti, kad siekiant užtikrinti ūkininkų finansinį pajėgumą, kiekvieną žemės ūkio našumo didinimo politikos sritį turi atitikti veiksmai, kuriais būtų užtikrinama, kad padidėjęs pagamintų žemės ūkio produktų kiekis patektų į rinką.

4.15 EESRK primena, kad žemės ūkio našumo didėjimas atnešė didžiulę naudą visam pasauliui ir atskiroms šalims. Gana didelę šios naudos dalį lėmė technologijų pažanga, pasiekta dėl viešųjų investicijų į žemės ūkio sektoriaus mokslinius tyrimus ir vystymąsi. Turimi empiriniai įrodymai patvirtina, kad vis dėlto nauda buvo gerokai didesnė už išlaidas. EESRK mano, kad Europos Sąjungai būtina ir toliau užtikrinti tinkamo lygio valstybės veiksmus skatinant inovacijas žemės ūkyje. EESRK nuomone, tuo tikslu būtina užtikrinti geresnį mokslinių tyrimų politikos (siaurąja prasme) ir žemės ūkio politikos koordinavimą inovacijų srityje, ypač daug dėmesio skiriant BŽŪP lėšomis finansuojamai politikai. Svarbu didinti ir nuo pirmojo ramsčio atsietų tiesioginių išmokų, ir struktūrinių kaimo plėtros priemonių indėlį į technikos pažangos sklaidą.

4.16 EESRK pažymi, kad diskusija apie Europos žemės ūkio našumo ir tvarumo inovacijų partnerystę vyksta kartu su diskusija apie naują Europos Sąjungos daugiametę finansinę perspektyvą. Šiuo metu iš tiesų dar neaišku, kiek lėšų ES ketina skirti įvairiai savo politikai įgyvendinti. EESRK manymu, svarbu, kad ES, siekdama strategijos „Europa 2020“ tikslų, tinkamai remtų Europos lygmeniu įgyvendinamas mokslinių tyrimų ir inovacijų programas. EESRK prašo žemės ūkio sektoriui užtikrinti bent 5,1 mlrd. eurų finansavimą mokslinių tyrimų ir inovacijų tikslams, numatytą 2014–2020 m. daugiametėje finansinėje perspektyvoje.

5. Konkrečios pastabos

5.1 EESRK vertina Europos Komisijos pastangas taikyti naujos formos valdymą inovacijų procesams įgyvendinti, tačiau prašo paaiškinti kriterijus, kurie bus taikomi nustatant EIP strateginės daugiametės darbo programos kūrimui vadovausiančios valdančiosios tarybos sudėtį.

5.2 EESRK mano, kad svarbu užtikrinti maksimalią Europos žemės ūkio našumo ir tvarumo inovacijų partnerystės ir kitų iki šiol Komisijos remtų šio sektoriaus inovacijų skatinimo iniciatyvų (Nuolatinio žemės ūkio mokslinių tyrimų komiteto, ERA-NET ir Europos technologijų platformų) sinergiją. EESRK ir anksčiau⁽¹⁰⁾ yra nurodęs, kokią papildomą vertę ir naudą Europos konkurencingumui teikia bendras programavimas žemės ūkio mokslinių tyrimų sektoriuje. EESRK taip pat prašo suteikti daugiau informacijos apie priemones, kurių bus imtasi siekiant užtikrinti Europos žemės ūkio našumo ir tvarumo inovacijų partnerystės ir kitų EIP iniciatyvų – žaliavų bei vandens srityse – koordinavimą bei sinergiją.

5.3 EESRK mano, kad Europos žemės ūkio našumo ir tvarumo inovacijų partnerystei Komisija nustatė labai plačių užmojų programą. EESRK manymu, siūlomas požiūris „iš apačios į viršų“ veiklos grupių atžvilgiu iš tiesų turėtų būti laikomas teigiama inovacija. EESRK kartu siūlo apsvarstyti galimas valdymo problemas ir sunkumus, kurių gali kilti įgyvendinant naująją EIP strategiją. EESRK mano, kad Europos žemės ūkio našumo ir tvarumo inovacijų partnerystė padarys teigiamą poveikį tikrai tuo atveju, jeigu veiklos grupės iš tiesų galės tapti subjektais, gebančiais pradėti vystymosi procesus, kuriais būtų siekiama pamatuojamų tikslų, o ne naujomis partnerių grupėmis, siekiančiomis tiesiog gauti viešąjį finansavimą.

5.4 EESRK nuomone, būtina užtikrinti, kad EIP požiūris būtų įgyvendinamas nesukuriant papildomų sunkumų ir komplikacijų subjektams, kurie gali įsitraukti į veiklos grupes. EESRK visų pirma pabrėžia, kad, įgyvendindamos EIP iniciatyvą, atranką, mokėjimus, stebėjimą ir kontrolę vykdančios valdymo institucijos ir mokančiosios organizacijos gali turėti su tuo susijusių administracinių išlaidų. EESRK nuomone, tai gali sumažinti EIP iniciatyvos pridėtinę vertę ekonominio naudingumo požiūriu.

5.5 EESRK palankiai vertina tai, kad Komisija, įgyvendindama Europos žemės ūkio našumo ir tvarumo inovacijų partnerystę,

laikosi sisteminio požiūrio, Pasaulio banko pasiūlyto kartu su Žemės ūkio inovacijų sistema (angl. *Agricultural Innovation System – AIS*), kuriuo siekiama sukurti organizacijų, įmonių ir individų tinklą, kad bendradarbiaujant su institucijomis ir derinant su politika, darančia įtaką tam, kaip įvairūs subjektai sąveikauja tarpusavyje, dalijasi ir keičiasi žiniomis, kaip jas gauna ir panaudoja, į rinką būtų įtraukti nauji produktai bei procesai ir naujos organizavimo formos. Toks požiūris rodo, jog svarbu, kad būtų tarpinių subjektų, kurie taptų jungtimi tarp inovacijų srityje dirbančių įvairių subjektų. EESRK nuomone, Europos žemės ūkio našumo ir tvarumo inovacijų partnerystės poveikis iš tiesų priklauso nuo to, kaip aktyviai dirbs *inovacijų brokeriai*, gebantys kurti ir stiprinti daugybės skirtingų subjektų bendradarbiavimą inovacijų srityje.

5.6 EESRK sutinka su Europos Komisijos suformuluotu pasiūlymu užtikrinti tinkamą įvairių Europos žemės ūkio našumo ir tvarumo inovacijų partnerystės grupių veiklos koordinavimą ir sukurti Europos inovacijų partnerystės (EIP) tinklą pasinaudojant kaimo plėtros tinklu. Todėl EESRK prašo geriau paaiškinti, kokių veiklos priemonių Europos Komisija imsis, kad Europos kaimo plėtros tinklas galėtų atlikti šią naują užduotį, ypač daug dėmesio skirdamas darbuotojų profesinio mokymo veiksmams, kad jie įgytų tinkamų gebėjimų ir įgūdžių.

5.7 Nauji globalūs uždaviniai (rinkų liberalizavimas, gyvenotojų daugėjimas ir gamtos išteklių mažėjimas) lemia tai, kad dėmesys inovacijoms žemės ūkyje didėja. Turimi duomenys atskleidžia problemas, susijusias su tuo, kad inovacijos, įgyvendinamos lėčiau negu pageidaujama, ir su tuo, kad klasikiniai inovacijų tipai (pvz., mechanikos ir veislininkystės srityse) neužleidžia kelio inovacijoms, susijusioms su naujomis rinkomis, tiesioginiu perdurbimu, naujais auginimo metodais ir sertifikavimu. EESRK nuomone, Europos žemės ūkio našumo ir tvarumo inovacijų partnerystės iniciatyva daug prisideda prie inovacijų žemės ūkyje, sujungdama subjektus į tinklą ir kurdama sąsają tarp inovacijų kūrimo ir jų pritaikymo vietų.

5.8 EESRK primena, kad polinkiu į inovacijas žemės ūkyje įtakos turi ir individualios ūkininko arba jo šeimos savybės, ūkio struktūriniai ypatumai, rinkos sąlygos ir bendros (kultūrinės ir institucinės) aplinkybės, kuriomis ūkis veikia. Šiuo požiūriu EESRK mano, kad visų pirma reikėtų integruoti EIP veiklos grupių iniciatyvas ir veiksmus tokiose srityse kaip kartų atsinaujinimas, techninė pagalba, mokymas, visų pirma jaunų ūkininkų, parama struktūrinėms investicijoms, žemės ūkio produkcijos populiarinimas ir geresnis panaudojimas, naujų galimybių realizuoti rinkoje (pvz., trumpųjų grandinių) kūrimas ir įmonės pajamų diversifikavimas, pirmenybės tvarka pasinaudojant prieiga prie kaimo plėtros programų lėšų.

⁽¹⁰⁾ EESRK nuomonė dėl Žemės ūkio moksliniai tyrimų (OL C 128, 2010 5 18, p. 107, 1.3 punktas).

5.9 EESRK primena, kad pagal 2007–2013 m. kaimo plėtros programą buvo parengta nauja priemonė, kuria siekta remti bendradarbiavimą „kuriant naujus produktus, procesus ir technologijas žemės ūkio ir maisto sektoriuje bei miškininkystės sektoriuje“⁽¹⁾. EESRK mano, kad reikia užtikrinti Europos žemės ūkio našumo ir tvarumo inovacijų partnerystės veiksmų

koordinavimą ir sinergiją su šia iki šiol sukaupta kaimo plėtros patirtimi. Tuo tikslu vertėtų, atsižvelgiant į kaimo plėtros programų tarpinių vertinimų rezultatus, išnagrinėti, kokie trūkumai ir pranašumai nustatyti įgyvendinant bendradarbiavimo projektus, ir tuo tinkamai pasinaudoti planuojant Europos žemės ūkio našumo ir tvarumo inovacijų partnerystės veiksmus.

2012 m. gruodžio 12 d., Briuselis

*Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas*

Staffan NILSSON

⁽¹⁾ Reglamento (EB) Nr. 1698/05 dėl Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) paramos kaimo plėtrai 29 straipsnis.